

Interkulturella perspektiv inom daghem i ett mångkulturellt samhälle

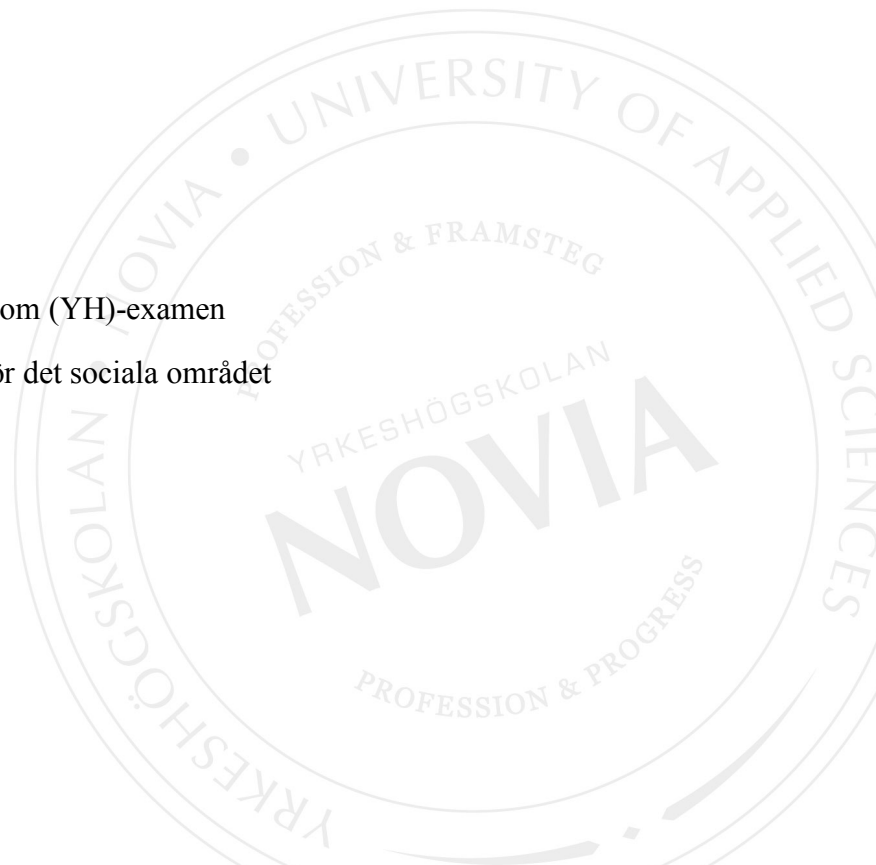
**En kvalitativ studie om barnträdgårdslärares föreställningar
kring interkulturellt arbete på ett daghem i Finland**

Cindy Meng Zhang-Lassfolk

Examensarbete för Socionom (YH)-examen

Utbildningsprogrammet för det sociala området

Vasa 2018

EXAMENSARBETE

Författare: Cindy Meng Zhang-Lassfolk
Utbildning och ort: Det sociala området, Vasa
Inriktningsalternativ/Fördjupning: Socialpedagogiskt arbete/
Förskolepedagogik
Handledare: Susanne Jungerstam och Ralf Lillbacka

Titel: Interkulturella perspektiv inom daghem i ett mångkulturellt samhälle - En kvalitativ studie om barnträdgårdslärares föreställningar kring interkulturellt arbete på ett daghem i Finland

---

Datum 03.04.2018

Sidantal 37

Bilagor 1

Abstrakt

Syftet med detta lärdomsprov är att undersöka och förstå barnträdgårdslärares föreställningar om deras arbete utifrån interkulturella perspektiv inom daghem i ett mångkulturellt samhälle.

I den teoretiska delen definierade jag centrala begrepp som kultur, interkulturalism, mångkulturalism, etnicitet, förskola/daghem och modersmål. Jag beskrev också olika aspekter kring interkulturella perspektiv och småbarnsfostrans pedagogiska riktlinjer i Finland.

Lärdomsprovet bygger på kvalitativ ansats som metod. Det empiriska materialet samlades in genom intervjuer med barnträdgårdslärare, och analyserades med hjälp av interkulturella perspektiv och småbarnsfostrans pedagogiska riktlinjer inom tre olika områden. Detta för att förstå barnträdgårdslärares föreställningar om deras arbete inom daghem i Finland.

Undersökningens resultat belyser att barnträdgårdslärare har en positiv inställning till olika kulturer och språk. Att synliggöra två och flera språk stödjer barnens utveckling i ett mångkulturellt samhälle. Tillgången till två och flera olika språk innebär också tillgång till olika sätt att se på världen.

Språk: svenska

Nyckelord: kultur, mångkulturell, interkulturell, språk,
förskola/daghem

Förvaras: Examensarbetet finns tillgängligt i webbiblioteket Thesus.fi

BACHELOR'S THESIS

Author: Cindy Meng Zhang-Lassfolk
Degree Programme: Social welfare, Vasa
Specialization: Socio-pedagogical work/
Pre-school pedagogy
Supervisor(s): Susanne Jungerstam and Ralf Lillbacka

Title: Intercultural perspectives in a preschool in a multicultural society- a
qualitative study about kindergarten teachers' understanding of
intercultural works in a preschool/ daycare center in Finland.

Date 03.04.2018

Number of pages 37

Appendices 1

Abstract

The aim of this thesis is to examine and understand kindergarten teachers' performances of their work based on the intercultural perspectives in a preschool / daycare center in Finland.

In the theoretical section I have defined key concepts such as culture, intercultural, multiculturalism, ethnicity, preschool / daycare and mother tongue. I also have described different aspects of intercultural perspectives as well as children's educational guidelines in Finland.

This thesis is based on a qualitative approach as its method. The empirical material is collected through interviews with kindergarten teachers, and it's analyzed in three different areas with help of the intercultural perspectives and the pedagogical guidelines to understand kindergarten teacher's performances of their work in a preschool/ daycare center in Finland.

The results of the study highlight that kindergarten teachers have a positive attitude towards different cultures and languages. To clarify two and more languages support children's development in a multicultural society. The access to two and more languages also means access to see the world in different ways.

Language: Swedish   Key words: culture, multiculturalism, intercultural,
language, preschool/ daycare

Filed at the electronic library Thesus.fi.

Innehåll

Sammandrag

Abstract

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte och frågeställningar	2
2	Centrala begrepp	3
2.1	Kultur	3
2.2	Mångkulturell och interkulturell	4
2.3	Etnicitet	6
2.4	Förskola/daghem	6
2.5	Modersmål	7
3	Interkulturella perspektiv	8
3.1	Interkulturell pedagogik	9
3.2	Interkulturell kompetens, integration och inkludering	10
3.3	Språk	12
3.4	Kommunikation	14
3.5	Barnets identitetsskapande i ett mångkulturellt samhälle	15
4	Sammanfattning av teoridelen	19
5	Undersökningens genomförande	22
5.1	Val av metod	22
5.2	Urval	23

5.3 Undersökningens tillvägagångssätt	24
6 Resultat och analys	25
6.1 Arbetssätt	25
6.1.1 Utveckla barnens kognitiva och kommunikativa kompetens	27
6.1.2 Verksamhetsmål utifrån ett interkulturellt perspektiv	28
6.2 Förhållningssätt	29
6.2.1 Utveckla barnens sociala kompetens	29
6.3 Lärandemiljö	31
6.3.1 Personalgrupp/ avdelningens intresse och behov	31
7 Slutdiskussion	33

Litteratur

Bilaga

1 Inledning

Finland har förvandlats till ett mer mångkulturellt samhälle. Världen har blivit mer globaliserad och internationaliserad. Å ena sidan, har Finland under en lång tid befolkats av både svensk- och finsktalande befolkning, som sålunda levat här sida vid sida i flera århundraden. Den svensktalande befolkningen har varit koncentrerad till kustområdena, till Österbotten, Åboland, Nyland och givetvis Åland. I och med att blandäktenskap mellan svenskspråkiga och finskspråkiga samt mellan finländare och invandrare har blivit allt vanligare i Finland har vi fått en ökande skara av barn som växer upp i tvåspråkiga hem och lär sig tala båda språken från tidig barndom. Å andra sidan, påverkar den pågående migrations- och flyktingkrisen i Europa Finlands asylsökandes antal. Det stora antalet invandrare och flyktingar som kommer in i Europa är en utmaning för alla EU-medlemsstater. Det finns inte endast en förklaring till tvångsmigration, men de långvariga konflikterna i Syrien, Irak och Afghanistan samt kriserna i Afrikas horn och Västafrika spelar en viktig roll. Därför lever vi idag i ett samhälle där vi har många daghem och skolor med barn med flera språk och med olika kulturella bakgrunder.

Dagens samhälle ställer krav på människors förmåga att leva i den kulturella mångfalden samt att förstå och respektera varje människa oavsett bakgrund. Något som inte är lika synligt är interaktionen mellan olika kulturer och hur människor förhåller sig till den kulturella mångfalden. Daghem som en social och kulturell arena där olika kulturer möts och påverkar varandra ska spegla samhället och dess förändring och utveckling. Den växande rörligheten över nationsgränserna har skapat en kulturell mångfald som ger barnen möjligheter att vara delaktiga i sin egen och i andras kulturer. Från tidig forskning om tvåspråkighet som gjorts inom pedagogisk forskning, finns det inte så mycket skrivet om daghem i förhållande till det mångkulturella samhället.

“In Finland, Swedish remains the first compulsory foreign language, representing in policy the presence of Swedish speakers in (not only) the Åland Islands. (Lindbland & Pokewitz, 1999). Grant & Portera (2011) refers this policy is intercultural: it allows pupils access to each other’s culture, and it assents the primacy of both groups to the formation of the nation.” (Grant & Portera 2011, 101).

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med mitt lärdomsprov är att undersöka och förstå barnträdgårdslärares föreställningar om deras arbete utifrån interkulturella perspektiv inom daghem i ett mångkulturellt samhälle.

Mina frågeställningar är: *Vilka föreställningar har barnträdgårdslärare om sitt daghemsarbete, som förberedelse för barnens liv i ett mångkulturellt samhälle? Hur arbetar barnträdgårdslärare med kulturella utmaningar?*

2 Centrala begrepp

I detta avsnitt kommer jag att presentera centrala begrepp som jag anser är viktiga att klargöra i detta lärdomsprov. Här relaterar jag också till Finlands småbarnsfostrans pedagogiska riktlinjer.

2.1 Kultur

Kultur som ett pedagogiskt analysinstrument konstrueras och utvecklas. Lahdenperä beskriver begreppet kultur som ett isberg med synliga och osynliga delar. Till de synliga delarna hör artefakter, traditioner samt tänkande och språk. Artefakter är t.ex. olika kulturella produkter som musik, dans, mat och byggnader. Till de osynliga delarna hör normer och värderingar, kommunikation, känslouttryck och personlighetsaspekter. Kommunikation är t. ex. relationer och sätt att kommunicera och relatera till sin omgivning. Personlighetsaspekter är t.ex. självkänsla och personlig hållning. (Lahdenperä 2004, 13, 14).

Kulturbeskrivningar utmynnar i fyra förekommande typer. Beteendemässiga beskrivningar tar fasta på individers yttre beteende och handlande. Beteendemässiga definitioner skulle kunna sägas vara behavioristiska. Exempelvis hälsningsceremonier, avståndet mellan människor när de kommunicerar eller ansiktsuttryck, genom att beskriva dessa företeelser inom ramarna för en viss kultur eller jämföra den mellan två eller flera kulturer. I funktionalistiska beskrivningar står yttre, observerbara beteenden i centrum. Liksom ett socialt system bestående av en mängd olika och sinsemellan sammantvinnade komponenter, exempelvis värden, normer, lagar och regler. Kognitivistiska beskrivningar fångar det som försiggår i människors medvetande, människors inre värld och kognitiva (tankemässiga) processer. Behaviorister och funktionalister studerar kulturbestämda beteenden och handlingar, kognitivisterna är mer intresserade av kulturell kunskap. Genom att låta människor tolka bilder, texter, filmer eller andras beteenden kan forskare studera deras kunskap. Symbolistiska beskrivningar som tillhandhåller individer symboler, innebörder och meningar. Kulturen inrymmer allt det som människor har skapat och påverkat. (Stier, 2009,

27, 28).

2.2 Mångkulturell och interkulturell

Man skiljer mellan begreppen interkulturell och mångkulturell genom att begreppet mångkulturell läses som om ”mång” är en kvantitativ beskrivning och används för att ange ett tillstånd som exempelvis ett mångkulturellt samhälle som befolkas av individer som representerar skilda kulturer, etnicitet eller nationalitet. Begreppet interkulturell, ”inter” i interkulturell anger en handling, en interaktion eller en interkulturell beskrivning. Inter i interkulturell står för en interaktionsprocess mellan personer med olika kulturella bakgrunder. (Lunneblad, 2009, 27; enligt Adamow, 2010, 4).

Ett mångkulturellt samhälle är ett samhälle med flera kulturer, eller snarare medborgare med skilda olika etniska, kulturella och religiösa bakgrunder från hela världen. Daghem ska spegla samhället och dess utveckling och förändring. För detta kan det vara gynnsamt med ett förhållningsätt från barnträdgårdslärare som visar på respekt och tolerans för människor oavsett bakgrund. I förskolas läroplanen och i planen för småbarnspedagogiken finns det riktlinjer för hur barnträdgårdslärare bör förhålla sig till de interkulturella aspekterna av småbarnförstran i ett mångkulturellt samhälle. (Lunneblad, 2009, 11; enligt Adamow, 2010, 11,12).

Lagen om småbarnspedagogik anger, att man bör bedriva mångsidig pedagogisk verksamhet och därvid utgå från barnens lek, rörelse, konst och kulturtradition i syfte att ge barnet positiva upplevelser av läroprocessen. Barnen skall erbjudas likvärdiga möjligheter till en pedagogik som befrämjar jämställdhet mellan könen och ger färdighet att förstå och respektera såväl den allmänna kulturtraditionen som enskilda individers språkliga, kulturella, religiösa och livsåskådningsmässiga bakgrund. (Utbildningsstyrelsen 2016:17, 15, 16).

I grunderna för planen för småbarnspedagogik (2016) beskrivs fem delområden som en grund för barnens mångsidiga kompetens. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja dessa, d.v.s. kulturell och kommunikativ kompetens och förmåga att delta och påverka.

Kulturell och kommunikativ kompetens innebär att man har förmåga att lyssna, förstå och identifiera olikartade synsätt i livet och därtill förmåga att reflektera kring sina egna attityder och värderingar. Det är viktigt för en människas identitet, funktionsförmåga och välbefinnande, att ha förmåga att både förstå andra människor och uttrycka sig så, att man blir förstådd. Barnen bör uppmuntras att bekanta sig med andra människor, andra språk och andra kulturer eftersom de växer upp i en värld av mångfald såväl språkligt som kulturellt och åskådningsmässigt. (Utbildningsstyrelsen 2016:17, 22).

Daghemmens personal fungerar som föredömen för barnen i att bemöta olika människor på ett positivt sätt så att deras positiva inställning till en mångfald av språk och kulturer fungerar. Personalen bör visa barnen hur man uppför sig vänligt mot andra och hur man sätter sig in i andras situationer. Barnen bör öva sin förmåga att delta och påverka den gemensamma verksamheten. De bör läras att lita på sina egna möjligheter och få uppleva att detta är grunden för en demokratisk och hållbar framtid. Barnen har rätt att bli hörda och vara delaktiga i frågor som påverkar deras liv. Det hör till daghemspersonalens uppgifter, att bereda barnen möjlighet att påverka och delta och därvid utveckla deras sociala färdigheter samt stärka deras självbild och självförtroende. När personalen möter barnens initiativ med respekt och hänsyn stärker de barnens förmåga att delta och påverka. Barnen bör få lära sig att planera, genomföra och utvärdera olika verksamheter tillsammans med personalen. Samtidigt lär sig barnen då att lita på sig själv och sin förmåga att både kommunicera och förstå gemensamma regler och överenskommelser. (Utbildningsstyrelsen 2016:17, 22, 23, 24).

Leken har en viktig roll i att befrämja barnens personliga utveckling och förmåga till inläring. Småbarnspedagogiken är mycket betydelsefull i att erbjuda lekar som skapar välbefinnande. Upplevelser som stimulerar barns nyfikenhet och känslor ger dem glädje och välbehag. Lekandet innebär att barnen är aktiva aktörer i en process som innehåller centrala element i lärandet: entusiasm, aktiv gemenskap och utmaningen att förkovra sina egna färdigheter. (Utbildningsstyrelsen 2016:17, 38). Genom leken kan barnen också lära känna och förstå det mångkulturella samhälle som vi befinner oss i idag.

2.3 Etnicitet

Etnicitet har sitt ursprung i det grekiska ordet *ethnos* som betyder folk. Lange och Westin (1981) definierar etnicitet så att det syftar på en grupp med ofrivilligt medlemskap, medlemmarna delar samma kultur och identifierar sig själva eller identifieras av andra som tillhörande en ofrivillig grupp. Pumfrey och Verma (1990) inberäknar kulturell identitet, språk, religion och livsstil som olika komponenter i etniciteten. Hylland (1998) avser också etnicitet som kulturellt särpräglade och att den etniska tillhörigheten byggs upp med föreställningar om att den andra gruppen är kulturellt annorlunda än den egna. Etnicitet kan vara både en självtillskriven identitet och något som är tillskrivet av andra. (Lahdenperä, 2004, 17).

2.4 Förskola/daghem

Enligt Folke-Fichelius (2008, 64), är förskolan en pedagogisk verksamhet, som har till uppgift att ge barn en god omvårdnad, att fostra barnen utifrån demokratiska värderingar, att stimulera deras utveckling, samt att möjliggöra att deras föräldrar kan förvärvsarbeta eller studera. Förskolan utgör en del av kategorin förskoleverksamhet och ingår som en del av utbildningssystemet. Verksamhetens innehåll och arbetssätt styrs av statligt angivna mål att sträva mot. Innehållet i verksamheten är delvis organiserat som temaarbete, med lek och skapande som centrala inslag.

Den skandinaviska modellen av förskola brukar kallas för en socialpedagogisk förskola. Den socialpedagogiska förskolan karaktäriseras av en ambition att integrera omsorg och utbildning utifrån en helhetssyn på barns utveckling och välbefinnande. (Engdahl & Ärlemalm-Hagsér, 2015, 44).

I Sverige och Finland används olika namn för den verksamhet som är avsedd för barn från ett års ålder till det år som föregår skolstarten. I Sverige kallas verksamheten för förskola, medan Finland kallar den med det namn som föregick det svenska namnet: *daghem*.

2.5 Modersmål

Det första barnet lär sig i det naturliga samspelet med vårdnadshavare och kamrater är språk. Det är språket, som kopplar till känslor och till tidiga upplevelser. Modersmålet eller familjens språk är en nödvändighet, barnen behöver utveckla familjens språk för att även som vuxen kunna kommunicera med släktingar. (Ladberg, 2000,179; enligt Adamow, 2010, 5).

3 Interkulturella perspektiv

"De hundra språken" (Lindö, 2009,130)

Ett barn har hundra språk

men berövas nittionio.

Skolan och kulturen

skiljer huvudet från kroppen.

De tvingar en att tänka utan kropp

och handla utan huvud.

Leken och arbetet,

verkligheten och fantasin

vetenskapen och fantasteriet

det inre och det yttre

görs till varandras motsatser.

(Vallin & Barsotti, 1981)

Intellektuellt är barnets första språk viktigt för att barnet ska kunna tänka, reflektera och tillägna sig nya kunskaper. Socialt är erkännandet av språk viktigt som ett erkännande av barnets identitet. I samhällets daghem socialiseras minoritetsbarnen till att ta över majoritetens syn på dem. Om barntädgårdslärare inte uppmärksammar barnets språk, kultur och ursprung i samtal eller undervisning, utan det enbart är majoritetens språk och sociala vanor som gäller, lär sig barnen att deras egen identitet är ointressant, oviktig, ja kanske rentav icke-existerande, påpekar Ladberg. (2000, 180).

Småbarnspedagogiken bör inkludera en medvetenhet om att språket är ständigt närvarande överallt. Därför är det synnerligen viktigt att daghemspersonalen är fullt medveten om språkets betydelse för barnens hela utveckling, inlärnin, kommunikationsförmåga och

identitet ävensom deras delaktighet i det samhälle som omger dem. Därmed är det följderiktigt att flerspråkighet stöder barnen i en kulturellt mångskiftande omvärld och att daghemspersonalen uppmuntrar dem att använda fler språk på ett mångsidigt sätt.

(Utbildningsstyrelsen 2016:17, 30,31).

3.1 Interkulturell pedagogik

“Education is intercultural when it recognizes the fact of linguistic and socio-cultural plurality or diversity at the levels of organization, curriculum content and teaching methods. (Allemann-Ghionda, 2001,105-106). Intercultural Education in general it is located at the crossroads of Humanities and Social Sciences.” (Grant & Portera, 2011, 52, 75).”

Interkulturalitet handlar som ämne främst om interkulturell kommunikation och undervisning. Interkulturell pedagogik ” intercultural education ” som ett övergripande begrepp innefattar interkulturellt lärande, interkulturell kommunikation, interkulturell undervisning, mångkulturell skolutveckling och interkulturell pedagogisk forskning. Den interkulturella kommunikationen förutsätter erfarenheter av interkulturella kontakter och möten. Dessa möten skapar förutsättningar för individen att förstå den andras kultur och öka sin medvetenhet om den egna kulturen. I interkulturell pedagogik studeras socialisation, lärande och undervisning i ett mångkulturellt, multietniskt, globalt och interkulturellt sammanhang. (Lahdenperä, 2004, 11, 13,14). Begrepp som mångkulturell, interkulturell, flerkulturell, flerspråkig, multietnisk och globalisering används parallellt och överlappande, gemensamt är emellertid att de relateras till kvalitativa aspekter i samhället av kulturell och etnisk mångfald. (Lunneblad, 2009, 23).

Lahdenperä anser att ömsesidig respekt, tolerans, jämlikhet och social rättvisa är bland de etiska värden som ofta förekommer som mål för ett interkulturellt syn- och arbetssätt i uppfostran och utbildning. Interkulturellt är således en term som antyder en interaktionsprocess med en ömsesidig kontakt mellan personer med olika kulturella bakgrunder där människor med olika språk och kulturer kommunicerar med och påverkar varandra. Tillgången till två- och flera olika språk innebär också tillgång till olika sätt att se på världen. (Lahdenperä, 2004, 15; enligt Bolic & Karim, 2015, 13).

“Bleszynska (2007) refers to Intercultural Education when teaching about both cultural diversity of human societies and processes of cultural interactions, relations, diffusion, exchange and the transformation of cultures initiated by intercultural contacts. The dynamic approach emphasizes categories like “between,” “interaction,” “dialogue,” “cultural borderland”, and “change” placed within the interactionist perspective. (Grant & Portera, 2011, 75).”

Den interkulturella pedagogiken lägger störst fokus på förhållandet mellan daghemmenspersonal och barn, där i sin tur de kulturella aspekterna läggs i fokus. *Dialogen* är en aktivitet där man har ett meningsutbyte. Barnens *lek* är exempel på aktiviteter där man skapar en ny gemensam värld. Den vuxna har det främsta ansvaret för att lyssna och visa sin lyhördhet för barnet, visa sin villighet att lyssna genom att kontrollera hur barnet förstår och upplever diskussionen. Den vuxna bör vara vaksam även på vaga inre iakttagelser om att han eller hon tror sig ha förstått hur barnet upplever något. En vuxen som lyssnar intresserat på barnet hjälper barnet att strukturera sina upplevelser och därmed skapa en sanningsenlig och fungerande världsbild. Barn samlar på sig erfarenheter av vuxnas intresse i situationer där barns och vuxnas vardag flätas samman inom småbarnsfostran. (Riksomfattande etiska delegationen inom social- och hälsovården 2014:42 hädanefter ETENE).

3.2 Interkulturell kompetens, integration och inkludering

Med interkulturell kommunikativ kompetens med interkulturell kommunikation avser Lundeberg (1991) interaktionen med ömsesidig tolkning och påverkan mellan människor med olika kulturbakgrund. Med kulturella bakgrunder hänsyftas vanligen i interkulturella sammanhang olika etniska kulturer. I en interkulturell läroprocess kan man skaffa sig en ” interkulturell ” identitet där individen har möjlighet att välja sin tillhörighet och kultur, samtidigt med den ökade interkulturella kompetensen utökas också personens valmöjligheter beträffande värderingar, identiteter och tillhörigheter. (Lahdenperä, 2004, 17, 19).

Lorentz beskriver också interkulturellt lärande som ett lärande där olika kulturella beteenden, kunskap, normer, tankar och värderingar hos olika individer med skild etnisk eller kulturell bakgrund. (Lorentz & Bergstedt, 2006, 121; enligt Bolic & Karim, 2015, 13).

Enligt Skutnabb, innebär integration att man i tillägg till normer och värderingar i den egna kulturen också fullt ut omfattar normerna och värderingarna i den nya. De kommer inte i stället för den gamla kulturen, också om de kan vara i konflikt med den. Ungefär som när ett nytt barn kommer till, med alla arvsanlag från moderkulturen och alla arvsanlag från faderkulturen och ändå en ny individ i sin egen rätt. Integration är inte ett statiskt, stillastående tillstånd, utan någonting där båda kulturerna hela tiden utvecklas i samverkan med varandra, och där resultatet vid något skede kan bli någonting helt nytt, någonting som inte är mindre än någon av ursprungskulturerna, men inte heller mera. Integration handlar om att få vara olika men ändå ha lika värde. (Bozarslan, 2010, 21, 22).

Småbarnsfostran och skolan är viktiga miljöer i barnets vardag. Barnen själva anser att bibliotek, idrottsaktiviteter, möjligheter till fritidsintressen, kollektivtrafik och parker är viktiga. År 1991, anslöt sig Finland till FN:s konvention. Konventionen om barnets rättigheter omfattar alla barn och ungdomar upp till 18 år. Dessa grundläggande principer utgörs av barnets rätt till skydd, delaktighet och en rättvis andel av samhällets resurser och tjänster. Barnets bästa ska vara den centrala principen. Man ska ta hänsyn till barnets bästa i varje enskild lösning, men också beakta hur olika beslut på högre nivå påverkar barnen. Barnen i egenskap av människor och för att barnen är barn. (ETENE, 2014:42).

Pedagogernas förväntningar har en positiv eller negativ inverkan på barnets självbild. Alla individer innehar allmänna sociala roller, t.ex. *kollektivt medlemskap, fritidsroller och kulturella roller*. (Eriksson & Markström, 2000, 103).

Bozarslan (2010, 113) menar att alla som arbetar med barn vet att det är svårt för ett barn att göra sig av med en roll som alla andra förväntar sig att man ska spela. Vi vet alla hur lätt ett barn utpekas som bråkmakare och får skulden för allt bråk om han/hon har bråkat några gånger tidigare. Därför är det viktigt att ha positiva förväntningar på ett barn med annan kulturell bakgrund, att barnet kan och satsa mycket på att hjälpa det att nå så långt som möjligt i sin språkliga utveckling och bli delaktigt i det nuvarande samhället. Förskoleåldern är avgörande för barns personlighetsutveckling. Bozarslan (2010, 114) anser att om man

lyckas med detta så ges barnen en tillräckligt stabil grund och en positiv identitet, daghemmet som arena är mycket viktigt för detta.

Redan grundlagen i Finland stadgar, att ingen utan godtagbart skäl får särbehandlas på basen av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, handikapp eller någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Det är därför självklart, att småbarnspedagogiken skall följa principen för *inkludering*, så att alla barn deltar i en helhet i den totala gemenskapen. Finland har också förbundit sig att följa bl.a. lagstiftningen om diskriminering och jämställdhet, ävensom Europakonventionen, FN's deklaration om urfolkens rättigheter och FN's mål för hållbar utveckling. Därmed skall även barn med speciella behov av stöd erbjudas småbarnspedagogik, oberoende av kulturell bakgrund och ev. handikapp. En inkluderande verksamhetskultur innebär också att man går in för delaktighet och likabehandling i all verksamhet. (Utbildningsstyrelsen 2016:17, 14 - 15, 22 - 24, 30, 38; enligt Kronqvist & Vidén- Magnusson, 2010, 2).

Ett inkluderande daghem är en mänsklig rättighet som utgår från en helhetssyn på människan. Barn ska ges möjlighet att utvecklas kognitivt, emotionellt och socialt. Synen på mångfald bör vara positiv. En inkluderande läroplan tar sin utgångspunkt i etiska värden som skapar mening för barn och har relevans i deras aktuella liv (Lahdenperä, 2004, 68). FN:s konvention om barnets rättigheter har fyra viktiga huvudprinciper. För det första är alla barn jämlika, för det andra ska barnets bästa prioriteras vid allt beslutsfattande, för det tredje har barnet rätt till ett gott liv och för det fjärde ska barnets åsikter beaktas. Människans möjligheter till ett värdigt och självständigt liv beror till stor del på hur man blir erkänd och respekterad i det privata, offentliga och sociala. Människans självtillit, självaktning och självkänsla formar erkännandesfärer. (Molin, 2013, 153).

3.3 Språk

Barn blir kulturellt präglade, inte bara i fråga om vilka språk de talar. Även själva samtalsmönstren är kulturellt bestämda. (Ladberg, 2000, 119). Det är hemmets, daghemmens och skolans viktigaste uppgift att utveckla barns språk i tal, skrift och

gestaltande. Språk utvecklar barnens tänkande, kreativitet, relationer till andra och deras personliga och kulturella identitet. Språket bör ha en nyckelställning i daghemmen. Det är viktigt att ge barnen möjligheter att få reflektera över en gemensam upplevelse, förstå och resonera sig fram till olika perspektiv. Språkförmågan har stor betydelse för barnens kunskapsutveckling, identitet och sociala kompetens (Lindö, 2009, 253).

Språk- och kulturmedveten småbarnspedagogik innebär att olika språk och kulturer knyts samman till en del av den småbarnspedagogiska helheten. Finland har två officiella språk, finska och svenska. Barn som i sin tur är tvåspråkiga har lärt sig det andra språket antingen genom simultan eller successiv inlärnin g. Simultan inlärnin g sker vanligtvis om barnets föräldrar har två olika språk. Successiv inlärnin g är mera vanligt för barn med invandrabakgrund som oftast har ett modersmål med sig i bagaget från tidigare. Simultan inlärnin g sker innan barnet blir tre år och det är en omedveten inlärnin gsprocess för barnet. Successiv inlärnin g sker när barnet är äldre än fyra år och barnet är därmed medvetet om sin inlärnin gsprocess.

För att tvåspråkiga barn, med både finska och svenska som modersmål, är det viktigt att de uppmuntras att använda båda språken. För barn med ett främmande språk bör pedagogiken stöda samtliga språkkunskaper, liksom även barnens identiteter och självkänsla. Detta kan även ske med olika betoning på olika delområden i deras språk, i enlighet med deras behov och förutsättningar. Barnen skall förstås även uppmuntras att använda flera språk med varandra. (Ellneby, 2007, 146; Utbildningsstyrelsen 2016:17, 46, 47, 48, 49).

Enligt Ladberg (2000, 124, 125, 134, 138, 179), kan synen på språk variera i olika kulturer. Det gör också synen på flerspråkighet. Flerspråkigheten har många fördelar för en människa. För att lyckas i samhället behöver barnen både sin familjs språk och samhällets språk. Även kulturellt och socialt behöver de båda. De behöver ha förebilder såväl från majoritetsgruppen som från sin grupp. Alla minoritetsbarn har behov av flera språk, såväl familjens språk som samhällets. Vi kan aldrig veta på förhand vilka behov olika språk kommer att fylla i en människas liv, därför är alltså viktigt att så många språk som möjligt får utvecklas så långt som möjligt. Språk och identitet har djupa samband. Identitet handlar om samhörighet. Vilka

människor hör jag ihop med? När jag talar kommunicerar jag alltid min tillhörighet, samtidigt med det jag säger, att höra samman och tala lika.

3.4 Kommunikation

När man diskuterar om kultur och interkulturellt samspel kommer man ovillkorligen in på ämnet kommunikation. Ordet kommunikation betyder ” att göra gemensam” från latinets *communicare*. Att kommunicera, exempelvis att tala, skriva och rita. Det kan rör sig om behovet av att kunna uttrycka sina åsikter och värden. Inom kommunikationsvetenskapen skiljer man fyra *kommunikationskontexter*. (West & Turner, 2000). De är *intrapersonell kommunikation* (tala med sig själv), *interpersonell kommunikation* (mellan olika personer), *Grupp-/ organisationskommunikation* (mellan personer som tillhör olika grupper och mellan olika grupper) och *Masskommunikation* (används av ett stort antal människor). Kommunikationen inom de fyra kontexterna avser processer mellan människor med olika kulturella bakgrunder kan den beskrivas som *interkulturell kommunikation*. (Stier, 2009, 46, 47).

Ett etiskt förhållningssätt till ett barn innebär alltså att man intresserar sig för det barnet berättar om sig själv. Det tar sig i uttryck i den vuxnas vilja att lära sig av barnen hur de uppfattar sig själva, andra, tillvaron i vår gemenskap, vår inbördes relation och vår gemensamma värld. När barnet utvecklas utökas den verbala kommunikationen, men den fysiska kommunikationen har samma betydelse livet ut. I situationer tillsammans med andra människor väcks förnimmelser, känslor, föreställningar eller handlingsimpulser. Genom sitt förhållningssätt kan den vuxna ”ge barnet lov” att betrakta dessa som beaktansvärda och betydelsefulla. På så sätt bidrar barnets fysik till att utveckla hans eller hennes medvetenhet om sig själv som en upplevande och inflytelserik medlem av sin gemenskap. Detta stärker barnets förmåga att berika sin relation med omgivningen och dess företeelser. Barn är uppmärksamma på andra människors fysiska kommunikation och förstår den med hjälp av sina sinnen och förnimmelser, kroppsliga reaktioner och känslöförlopp (ETENE 2014:42).

Säljö anser att kommunikation är länken mellan det inre, *tänkandet* och det yttre, *interaktionen*. Barn kan kommunicera med hjälp av språk. Språket utvecklas genom

kommunikationen. Kommunikation är en förutsättning för lärande och utveckling. Genom kommunikation kan barnen bli delaktiga i kunskaper och färdigheter. Även Ladberg betonar att kommunikation är både språkets mål och dess medel. Kommunikationen är kulturellt bestämd. (Ladberg 2000, 102,103; enligt Bolic & Karim, 2015, 11, 12).

Barnträdgårdslärare bör ha interkulturell kompetens, vilket innebär att de har ett öppet och förstående förhållningssätt till mångkultur som i sin tur skall leda till en god tvåvägskommunikation mellan personer med olika etnisk och kulturell bakgrund och det krävs att de har goda kunskaper om varandra och varandras kulturer. (Lahdenperä, 2004, 33, 34).

3.5 Barnets identitetsskapande i ett mångkulturellt samhälle

”Individen är skapad av samhället, men samtidigt skapar själv individen samhället.”

(Eriksson & Markström, 2000, 111)

Enligt Ladberg (2000), rör identitetens ena sida vi-et, tillhörigheten. Den andra sidan är jaget: min bild av vem jag är, mitt självförtroende och min självkänsla. Von Brömssen betonar att identitetsbegreppet är av intresse i vår tid som utmärks av globalisering, migration och ökade kulturella flöden. När barnet från början växer in i ett kulturellt sammanhang, växer det in i kulturen. Då lär barnet sig med känslans hjälp. Identitet är exempelvis kön, etnicitet, språk, nation och religion. Att stärka barnets identitet är att göra upp om eller förmedla identiteter. Identiteter produceras i relation till samspel mellan individer, grupper och samhällen där likheter, skillnader upprättas och tilldelar olika innebörder till deras och andras identiteter. (Ladberg 2000, 128, 130, 131, 134; enligt Adamow, 2010, 6).

Daghemmets förhållningssätt till ett barn sker utifrån en föreställning om vad ett barn är för en person. Hänsyn till barnens perspektiv innebär att alla barn är enskilda individer och behöver

en socialt, psykologiskt och ekonomiskt trygg uppväxtmiljö som byggs upp av vuxna samt vård och omsorg anpassad efter utvecklingsnivå och ålder (ETENE, 2014:42). Identitet inte längre något man automatiskt övertar, det är något man skapar, något nytt. Ziehe menar en övergång från tanken att ”du ska bli som jag” till en förställning om att ”du kan bli vad och vem du vill”. (Engdahl & Ärlemalm-Hagsér, 2015, 43).

Lärdomsområdena är indelade i fem helheter enligt grunderna för förskoleundervisningens läroplan utifrån interkulturella perspektiv om barnets identitetsskapande i ett mångkulturellt samhälle, de är:

Språkens rika värld innebär att man stöder barnen i deras strävan att förstärka sina språkkunskaper och färdigheter samt sina språkliga identiteter. Här ingår sådana delar som kommunikationsförmåga, språkförståelse, muntlig färdighet, uttrycksförmåga, verbalt arbetsminne, ordförråd och språklig medvetenhet.

Mina många uttrycksformer innebär att på ett målinriktat sätt stöda barnens visuella, musikaliska, verbala och kroppsliga uttrycksförmåga och därvid låta dem bli bekanta med olika kulturarv och konstarter.

Jag och vår gemenskap handlar om att utveckla barnens färdighet i att förstå närmiljöns mångfald och låta dem träna sitt etiska tänkande, livsåskådning, mediemedvetenhet och närmiljöns utveckling från förfluten tid till nutid och framtid.

Jag utforskar min omgivning går ut på att stärka barnens förmåga att iaktta, strukturera och förstå sin omgivning ävensom att befrämja deras miljömedvetenhet och matematiska tänkande och teknologiförståelse.

Jag växer, rör mig och utvecklas handlar om barnens fysiska aktivitet, matfostran, hälsotänkande, trygghet och säkerhetskänsla.

(Utbildningsstyrelsen 2016:17, 40 - 46).

Det är emellertid omöjligt att öka barnens delaktighet om man inte frågar dem själva vad de anser är viktigt i livet och hur de upplever sin egen situation. För att delaktighet ska bli

verklighet krävs att de vuxna uppriktigt försöker se på saker med barns ögon, med andra ord försöker lyssna på och identifiera barnens bekymmer och behov. Detta innebär givetvis inte att alla behov och önskemål ska uppfyllas eller att barnen skulle ha en obegränsad självbestämmanderätt i alla situationer. För att göra barn delaktiga och hörda krävs att de vuxna är modiga nog att ingripa i missförhållanden som äventyrar barnens välbefinnande i situationer där deras bästa ställs emot andra parter intressen, såsom intresset hos beslutsfattare i auktoritetsposition. (ETENE 2014:42).

Uppmuntra syftar till att hjälpa barnen att göra goda val genom att identifiera egenskaper och stöda deras identitet och självkänsla genom att kommunicera positivt och uppmuntrande med dem. Daghemspersonalen bör även vara genussensitiv genom att lära barnen göra val oberoende av kön och stereotypa förväntningar och rollmönster. Personalen förväntas märka ojämlikt bemötande bland barnen och då agera finkänsligt men konsekvent. (Utbildningsstyrelsen 2016:17, 30).

Grupp och samspel. Gruppen har en tydlig inverkan på barnen agerande. Det har konstaterats både på ett teoretiskt plan och i det praktiska socialpedagogiska arbetet. En grupp definieras som en samling individer som själva ser sig som en grupp och även uppfattas som en grupp av andra. Inom en grupp urskiljer man medlemmar från icke-medlemmar. Medlemmarna upplever de inbördes relationerna som viktiga. Den egna gruppen upprätthåller relationer till andra grupper med en rollfördelning som utformas utgående från både medlemmarnas och icke-medlemmarnas förväntningar och strävanden. (Utbildningsstyrelsen 2016:17). Processen som gruppen genomgår benämns nätverksspiral, när problemet eller situationen lyfts fram länkar man samman nätverket och får fram allas åsikter och känslor, vid upplevelse av ett gemensamt problem, mobiliseras nätverkets resurser, då nätverket skall ta ansvar, fatta beslut och planera framåt. (Eriksson & Markström, 2000, 139).

Barn som har en stabil erfarenhetsgrund av att ha blivit hörda, växer upp till modiga lyssnare. För att kunna bevara samverkan måste man även i svåra situationer vara uthållig nog att stanna i gemenskapen med andra i stället för att fly eller gå till angrepp. Barn som blir hörda stärks i sin tro på att de har ett värde som medlemmar i gemenskapen och att de som individer kan berika den. I en lyhörd kultur främjas barnets förmåga att identifiera och sträva efter det som är gott, att hjälpa andra, att värna om livet och att bevara hoppet även i svåra tider

(ETENE 2014:42).

Alla medlemmar i en gemenskap bör behandlas likvärdigt. Man bör vara medveten om hur allmänt det är att stereotypa antaganden överförs till barnen. Därför är det viktigt att utveckla verksamhetskulturen genom att diskutera sådant som likabehandling och jämställdhet ävensom attityder till t.ex. språk, etnicitet, livsåskådning, kön, och eventuella handikapp. Man bör gå igenom hur attityder återspeglas i tal, gester, handlingar och tillvägagångssätt, d.v.s. i hela registret av kommunikationssätt, språkbruk och handlingsmönster. (Utbildningsstyrelsen 2016:17, 30).

Barn som kommer från minoritetskulturer skall enligt grunderna för planen för småbarnpedagogik ha rätt till att växa upp i ett mångkulturellt samhälle, vilket innebär att barn skall bli medlemmar i både sin ursprungliga kulturkrets och i det finländska samhället.

4 Sammanfattning av teoridelen

Kultur, som ett pedagogiskt analysinstrument konstrueras och utvecklas. Artefakter (olika kulturella produkter som musik, dans, mat och byggnader), traditioner, språk, kommunikation (relationer och sätt att kommunicera och relaterar till sin omgivning), känslouttryck och personlighetsaspekter (självkänsla och personlig hållning) hör till kultur.

Ett mångkulturellt samhälle befolkas av individer som representerar skilda kulturer, etnicitet eller nationalitet. Inter i interkulturell står för en interaktionsprocess mellan personer med olika kulturella bakgrunder.

Man bör bedriva mångsidig pedagogisk verksamhet och därvid utgå från barnens lek, rörelse, konst och kulturtradition i syfte att ge barnet positiva upplevelser av läroprocessen. Barnen skall erbjudas likvärdiga möjligheter till en pedagogik som befrämjar jämställdhet mellan könen och ger färdighet att förstå och respektera såväl den allmänna kulturtraditionen som enskilda individers språkliga, kulturella och religiösa livsåskådning.

Kulturell och kommunikativ kompetens innebär att man har förmåga att lyssna, förstå och identifiera olikartade synsätt i livet och därtill förmåga att reflektera kring sina egna attityder och värderingar. Att kunna kommunicera, uttrycka sig och förstå andra har stor betydelse för människans identitet, funktionsförmåga och välbefinnande.

Intellektuellt är barnets första språk viktigt för att barnet ska kunna tänka, reflektera och tillägna sig nya kunskaper. Socialt är erkännandet av språk viktigt som ett erkännande av barnets identitet. Interkulturalitet handlar som ämne främst om interkulturell kommunikation och undervisning. En positiv och uppmuntrande kommunikation stödjer utvecklingen av barnets identitet och självkänsla. Tillgången till två- och flera olika språk innebär också tillgång till olika sätt att se på världen.

Integration handlar om att få vara olika men ändå ha lika värde. Småbarnspedagogiken ska utvecklas enligt principen om *inkludering*. Ett inkluderande daghem är en mänsklig rättighet som utgår från en helhetssyn på människan. Synen på mångfald bör vara positiv.

Språk utvecklar barnens tänkande, kreativitet, relationer till andra och deras personliga och kulturella identitet. Språket bör ha en nyckelställning i daghemmen. Att synliggöra två- och flera språk stödjer barnens utveckling i ett mångkulturellt samhälle.

Interkulturell pedagogik är när man lär ut både kulturell mångfald i mänskliga samhällen och processer med kulturella interaktioner, relationer, diffusion, utbyte samt omvandling av kulturer initierade av interkulturella kontakter. Det dynamiska tillvägagångssättet betonar kategorier som "*mellan*", "*interaktion*", "*dialog*", "*kulturgränsland*" och "*förändring*." (Grant, & Portera, 2011, 75).

Ett etiskt förhållningssätt har stor betydelse i vår gemenskap, vår inbördes relation och vår gemensamma värld. Genom gruppen och samspelet ska barn bemötas och behandlas likvärdigt i gemenskapen.

Barnträdgårdslärare bör ha interkulturell kompetens, vilket innebär att de har ett öppet och förstående förhållningssätt till mångkultur.

Identitet är exempelvis kön, etnicitet, språk, nation och religion. Att stärka barnets identitet är att göra upp om eller förmedla identiteter.

Vi lever i ett mångkulturellt samhälle och interagerar dagligen med en mängd olika kulturer. På daghem där barnträdgårdslärare arbetar idag, ställs krav och ges utmaningar med interkulturella perspektiv. Pedagogisk verksamhet inom småbarnspedagogiken innefattar idag olika aspekter kring lärdomsområden, identitetsskapande och mångsidig kompetensutveckling och barnens uppväxtmiljöer.

Småbarnspedagogiken är den helhet som består av fostran, undervisning och vård för att främja barnens lärande och välbefinnande samt mångsidiga kompetens. Det är viktigt att utgå från barnets bästa, enligt principen om inkludering med olika stödarrangemang, leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande.

Planen för småbarnspedagogik från år 2016 betonar att en kontinuerlig utveckling av verksamhetskulturen, en trygg miljö för lärande med mångsidiga arbetssätt för mångsidiga lärmiljöer, mångprofessionellt samarbete, en systematisk pedagogisk dokumentation och uppföljning, regelbunden utvärdering och utveckling krävs för lärandets värdegrund.

5 Undersökningens genomförande

I min undersökning har jag valt att lägga fokus på barnträdgårdslärare och hur de arbetar med flerspråkighet dvs. tvåspråkiga barngrupper samt barn med annan kulturell bakgrund utifrån interkulturella perspektiv med en mångkulturell samhällelig synvinkel.

5.1 Val av metod

Jag har valt att använda mig av den kvalitativa forskningsmetoden, för att den är bra att använda när man vill undersöka sammanhang. I kvalitativ forskning, utifrån aktörernas egna perspektiv, söker man sociala fenomen som beskriver världen sådan den upplevs av subjekten och förutsätter att den relevanta verkligheten är vad människor uppfattar att den är. (Kvale, 1997, 54).

Under forskningsprocessen ska jag pröva undersökningens frågeställningar mot kulturella teorier, interkulturella perspektiv och småbarnsfostrans pedagogiska riktlinjer i Finland. Det empiriska materialet bearbetas med den kvalitativa ansatsen som passar bäst när man vill undersöka människors tankar och uppfattningar om ett fenomen. Detta går bra ihop med syftet och frågeställningarna då dessa syftar till att få en förståelse för barnträdgårdslärares syn på ett kunskapsområde.

En intervjuare kan ha planerat en mer eller mindre strukturerad intervju (Eliasson, 2006, 21, 22,). Enligt Kvale (1997) är den kvalitativa forskningsintervjun halvstrukturerad, varken ett öppet samtal eller ett strängt strukturerat frågeformulär, en intervjuguide som koncentrerar sig till vissa teman omfattande förslag till frågor. Att ställa kontrollfrågor under intervjun underlättar valideringen. Syftet med kvalitativa forskningsintervjuer är förståelse från den intervjuades eget perspektiv och att erhålla beskrivningar av den intervjuades livsvärld i avsikt att tolka de beskrivna fenomenens mening. Patel & Davidson (2003, 78) betonar också att syftet med en kvalitativ intervju är att upptäcka och identifiera egenskaper och

beskaffenhet hos något, t.ex. den intervjuades livsvärld eller uppfattningar om något fenomen.

Syfte med det här lärdomsprovet är att undersöka och förstå barnträdgårdslärares föreställningar om deras arbete utifrån interkulturella perspektiv inom daghem i ett mångkulturellt samhälle. Den kvalitativa intervjuformen ger en uppfattning om hur barnträdgårdslärare tänker kring sitt uppdrag gentemot interkulturalitet. Fördelen med kvalitativa intervjuer är: öppenhet, ingen standardteknik och inga regler. Målet är att intervjuaren ska kunna fatta metodbesluten på en reflekterad nivå och bygga på kunskap om ämnet för undersökningen, de tillgängliga metodologiska alternativen och deras förmodade konsekvenser för projektet som helhet. (Kvale, 1997, 82).

I lärdomsprovet använde jag den kvalitativa forskningsintervjun för att skapa förståelse utifrån undersökningspersonens synvinkel. Med tanke särskilt på tystnadsplikten, valde jag att göra intervjuerna enskilt.

Innan någon deltar i en intervju så är det viktigt att de är införstådda med hur materialet kommer att användas. Intervjuerna blev konfidentiella eftersom jag antecknade dem som intervjuades sammantaget som barnträdgårdslärare generellt. Svaren behandlas dock konfidentiellt. Allt material (både skriftligt och sådant som blev inspelat) kommer att förstöras då jag inte längre behöver det för min undersökning.

5.2 Urval

Jag har valt att utföra min undersökning bland barnträdgårdslärare på ett daghem i en liten tvåspråkig stad. I daghemmet ges även lagstadgad förskoleundervisning för sexåringar. Barn får vård och undervisning på sitt eget modersmål eller enligt föräldrarnas önskemål. Daghemmet erbjuder ett naturligt språkbad. Daghemmet har fyra olika grupper för barn i olika åldrar. Tvåspråkig språkbadsgrupp för 1 - 3-åringar och för 3 - 5-åringar. Förskoleundervisningen ges på både svenska och finska i anslutning till

dagvården på daghemmet. De är två finskspråkiga barnträdgårdslärare, och två svenskspråkiga barnträdgårdslärare som jag gjorde mina intervjuer med.

5.3 Undersökningens tillvägagångssätt

Under min ledarskapspraktikperiod fick jag möjlighet att träffa daghemmets personal, jag fick också tillstånd att göra intervjuer med dem. Vid själva intervjutillfällena berättade jag först att jag skulle banda in intervjun med smartphone samt att respondenterna skulle få vara anonyma. Jag förklarade att inspelningsbanden kommer att förstöras efter jag har skrivit ut intervjuerna och sammanställt dem. Jag använde ett frågeformulär som jag hade sammanställt på förhand. Jag ställde också frågor utöver frågeformuläret beroende på de svar som respondenterna gav. Efter att jag hade genomfört alla fyra intervjuerna skrev jag ut dem från inspelningsbanden och sammanställde resultaten, och därefter förstörde jag inspelningsbanden.

6 Resultat och analys

Lärdomsprovet grundar sig på interkulturella perspektiv där lärandet sker i interaktion med andra människor. I detta avsnitt sammanställde jag de fyra intervjuerna och jämför resultat men hjälp av interkulturella perspektiv och Finlands småbarnsfostrans pedagogiska riktlinjer. För att synliggöra och belysa de intervjuades svar har jag delat resultaten och analysen i tre teman. Dessa teman är: arbetssätt, förhållningssätt, lärandemiljö och de behandlas nedan i underrubrikerna.

Denna empiriska fenomenologiska analys enligt Kvale, (1997, 177), berör fem steg. För det första fick jag genom hela intervjun en känsla av helheten, d.v.s. att den kulturella mångfalden på daghemmet fungerar på ett naturligt sätt i den vardagliga verksamheten mellan daghemspersonalen, barnen och föräldrarna. För det andra tolkade jag meningsenheterna som de uttrycks av intervjupersonerna och för det tredje formulerade jag det tema som dominerar och delade in dem i tre olika områden: arbetssätt, förhållningssätt och lärandemiljö. För det fjärde ställde jag frågor till meningsenheterna utifrån undersökningens specifika syfte om kultur. För det femte knöt jag hela intervjuens centrala teman samman i en deskriptiv utsaga för att synliggöra de intervjuades svar i enlighet med lärdomsprovets syfte.

6.1 Arbetssätt

Ett etiskt hållbart samarbete måste byggas upp från enskilda möten till gemensamt ansvar över de yrkesmässiga och administrativa gränserna: ett fungerande samarbete har stor betydelse för att trygga barns välmående. I det praktiska samarbetet är det viktigt att yrkesmässigheten och det gemensamma arbete som grundar sig på den, inte utesluter någon från den gemensamma arbetsprocessen. (ETENE 2014:42). Socialisation i allmänhet avser de processer genom vilka individer införlivar olika regel-, norm- och meningssystem. Detta görs för att kunna hantera olika krav som ställs i samhället och arbetslivet, även gällande kvalifikationer, kompetens och färdigheter. (Fornäs et al. 1989). Människors vilja och

förmåga att utföra olika handlingar och hur omgivningen svarar upp emot dessa handlingar hör också hit. (Molin, 2013, 153).

Två av fyra barnträdgårdslärare nämner att samarbetet inom daghemspersonalen är etiskt hållbart, eftersom de har arbetat tillsammans över tio år. Var och en tar bra ansvar och alla är samarbetsvilliga. Alla fyra anser att det är viktigt att arbetsprocessen ska vara tydligt strukturerad. Det viktigaste för daghemspersonalen är att vara öppen och flexibel för att bemöta det mångkulturella samhällets behov.

Eftersom kulturkrockar sker med jämna mellanrum, är detta ett jobb som fortsättningsvis utvecklas hela tiden. Daghemspersonalen bör lyssna noga och försöka sätta sig in i barns- och/ eller föräldrars situation, för att bygga upp förståelse mellan ”oss,” samt underlätta och lösa det dagliga arbetets konflikter, som kan uppstå.

Barnträdgårdslärarna kompetens och kvaliteten i det pedagogiska arbetet ligger till grund för en lyckad verksamhet och påverkar kvaliteten på hela dagvården. Det är viktigt för barnet att personalen inte byts ut ofta utan är välbekant. Det är också viktigt för barnet att personalen visar hänsyn till barnets föräldrar, syskon och vänner. Konventionen om barnets rättigheter betonar delaktighet, inlevelse och respekt. Då tilldelas också barnet makt att skapa kunskap om vår gemensamma verklighet. I en bra dialog får barnet bekräftelse för sin förmåga att identifiera olika sidor och nyanser av sina upplevelser. Barnet får träna på att upptäcka hur nålen i hans eller hennes etiska kompass vibrerar. När ett barn kan intressera sig för, leva sig in i, undersöka och ta ställning till företeelser i sin omgivning övar barnet upp sin förmåga att identifiera livsbejakande intentioner och att rättfärdiga dem. De vuxna som barnet är beroende av har mycket goda möjligheter att påverka och utveckla barnets förståelse för etik. (ETENE 2014:42).

6.1.1 Att utveckla barnens kognitiva och kommunikativa kompetens

Barntädgårdslärare skapar intresse för andra språk genom att tillvarata barnens kulturgrupper för att utveckla barnens kognitiva och kommunikativa kompetens. De har i gruppen tagit del av sånger och ramsor från de olika länderna. Det gäller att vara kreativ och berätta om barn i en annan kultur. En barntädgårdslärare säger:

” Vi hittar på olika tema om olika länder och olika kulturer. Vi har haft ”Lucia” sånger för de finskspråkiga barnen tillsammans med de svenskspråkiga barnen. Vi har också haft vecko - tema om Kina med en studerande. Inom en vecka, hade barnen lärt sig allmän kunskap om Kina. De fick titta på en kinesiska barnfilm och lärde att säga några enkla ord på kinesiska. De hade räknat 1 - 10 med kinesiska teckenspråk. Barnen hade lagade med hjälp av oss var sin kinesiska horoskoptavla. De tyckte de var roligt och intressanta att lära sig något nytt och annorlunda. ”

På 3 - 5 års avdelningen med en tvåspråkig barngrupp berättar barntädgårdslärarna att de leker och äter tillsammans, pratar och sjunger sånger båda på svenska och finska och accepterar tvåspråkighet i daghemsverksamheten. På 6 års avdelningarna berättar barntädgårdslärarna att de gör olika temaprojekt tillsammans på båda inhemska språken. Barnen leker också tillsammans under den fria lektiden. I teoridelens huvudkapitel 3 Interkulturella perspektiv nämns i underkapitlet 3.5 att synliggörandet av våra språk stödjer barnens utveckling i en kulturellt mångskiftande värld. Gruppen har stor betydelse både gällande teori och praktik i socialpedagogiskt/daghemmens arbete. Daghemspersonalen ska vara medveten om att de är språkliga modeller för barnen och de ska fästa uppmärksamhet vid sitt eget språkbruk, samt uppmuntra barnen att använda språk på ett mångsidigt sätt. I två- och flerspråkiga miljöer ska barnen uppmuntras att kommunicera med varandra. En barntädgårdslärare berättar:

”Daghemspersonalen talar båda de inhemska språken med barnen. Vi märker att de svenskspråkiga barnen börjar prata finska och de finskspråkiga barnen börjar prata svenska för att de leker tillsammans under den fria lektiden. De använder också kroppsspråk och olika tillbehör för att kommunicera med varandra. ”

Språk utvecklar barnens tänkande, kreativitet, relationer till andra och deras personliga och kulturella identitet. Språket har en nyckelställning i daghemmen. Det är viktigt att ge barnen

möjligheter att få reflektera över en gemensam upplevelse, förstå och resonera sig fram till olika perspektiv. ” Utveckla barnens kognitiva och kommunikativa kompetens” nämns explicit gällande den kulturella mångfalden. I teoridelens kapitel 3.5 Barnets identitetsskapande i ett mångkulturellt samhälle, skrivs att barnet växer från början in i ett kulturellt sammanhang, d.v.s. barnet växer in i kulturen och då lär barnet sig med känslans hjälp.

6.1.2 Verksamhetsmål utifrån ett interkulturellt perspektiv

För att verksamhetsmålen utifrån ett interkulturellt perspektiv ska förverkligas, kan man stödja den småbarnspedagogiska verksamheten så, att varje barn får ta del av fostran, undervisning och vård enligt sin egen utveckling och sina egna behov. (Utbildningsstyrelsen 2016:17). Barntädgårdslärare vill på olika sätt belysa olikheter, t.ex. kan barntädgårdslärare och barnen via leken föra in världens olika kulturer och levnadsvillkor i sin verksamhet. Därmed får barnen möjlighet att själva uppleva, förstå och acceptera olikheter som finns i det mångkulturella samhället de lever i. En barntädgårdslärare berättar:

”Vi gör en lek tillsammans med barnen, i vår lek delar vi upp barnen i sex grupper på olika mattor och låtsas att de bor i Afrika, Asien, Europa, Sydamerika, Nordamerika och Australien. Sedan delar vi vatten som dryck, frukt och tårta som mat till barnen i de olika ”länderna” som de bor i. Då barnen undrar varför alla inte fått lika mycket, berättar vi för dem om orsaken till att vissa barn fått mera och andra fått mindre. När barnen själv fick uppleva olikheter som finns i världen, så som klimat, ekonomi, krig, sjukdom och mycket annat, på ett sätt som passar barnens ålder och intresse, lär barnen sig snabbt. ”

Barntädgårdslärare berättar om barn i olika kulturer för att minska på fördomar och rädslor som kan finnas för det som är obekant. De betonar att alla får vara olika. Barntädgårdslärare arbetar för att stödja samarbetet mellan barn och föräldrar från olika kulturer, främja gemenskapen mellan barn från olika kulturer och utveckla en verksamhet där alla, oberoende av kulturell bakgrund, kan trivas tillsammans. En barntädgårdslärare säger:

”Vi går ut med information om vår verksamhet på finska, svenska, ryska och bosniska till barnens föräldrar eftersom våra daghemsbarn och barnens föräldrar har dessa som modersmål. ”

Barn med annat modersmål och kulturell bakgrund, ger daghemmet individuellt språkligt utvecklingsstöd med hjälp av specialbarntädgårdslärare. I teoridelens huvudkapital 3, interkulturella perspektiv nämns i underkapitlet 3.5 att barn som kommer från minoritetskulturer skall enligt grunderna för planen för småbarnpedagogik ha rätt till att växa upp i ett mångkulturellt samhälle, vilket innebär att barn skall bli medlemmar i både sin ursprungliga kulturkrets och i det finländska samhället. En barntädgårdslärare berättar:

” Det gäller inte bara barnen med invandrarbakgrund, ty barnen med finska och finlandssvenska föräldrar har ofta lika stort behov av särskilt språkstöd.”

I och med att daghemspersonalen har bekantat sig med barnets ursprung har personalen oftast lättare att ta barnets kulturella bakgrund och modersmål i beaktande i daghemsverksamheten. I teoridelens huvudkapital 3, interkulturella perspektiv nämns i underkapitlet 3.5: att det viktigt att attityder i anslutning till likabehandling och jämställdhet diskuteras i arbetsgemenskapen liksom att fundera över hur attityder i anslutning till exempelvis språk, etnicitet, kön och dess mångfald återspeglas i tal, gester, handlingar, tillvägagångssätt och kommunikationssätt.

6.2 Förhållningssätt

Genom intervjuerna har barntädgårdslärare uttryckt sin positiva inställning till kulturell och språklig mångfald samt acceptans av denna.

6.2.1 Att utveckla barnens sociala kompetens

Språkförmågan har stor betydelse för barnens kunskapsutveckling, identitet och sociala kompetens. I den småbarnspedagogiska verksamheten, där barn pratar både svenska och finska som modersmål samt där barn med ett främmande språk som modersmål och även flerspråkiga barn, är det viktigt att barnen får stöd för att utveckla sina språkkunskaper, sina språkliga och kulturella identiteter och sin självkänsla. Barnens kunskaper utvecklingen i

svenska eller finska ska främjas inom språkens olika delområden enligt barnens behov och förutsättningar. En barnträdgårdslärare säger:

” Innan barnen börjar förskoleundervisning, får de tvåspråkiga barnen och även barnen med invandrarbakgrund välja undervisningens språk enligt föräldrarnas önskemål. ”

Det är viktigt att utveckla barnens sociala kompetens och lära barnträdgårdslärare att acceptera och respektera olika kulturtillhörigheter som t.ex. modersmål, hemkulturer och religioner. Barnträdgårdslärare bemöter alla barnen jämlikt. I teoridelens huvudkapitlet 2, Centrala begrepp, nämns i underkapitlet 2.2 att enligt lagen om småbarnspedagogik, skall barnen erbjudas likvärdiga möjligheter till en pedagogik som befrämjar jämställdhet mellan könen och ger färdighet att förstå och respektera såväl den allmänna kulturtraditionen som enskilda individers språkliga, kulturella, religiösa och livsåskådningsmässiga bakgrund. En barnträdgårdslärare berättar:

” Vi vet att i vissa kulturer anses pojkar viktigare än flickor och vi märker det under vardagens träffar med vissa invandare, speciellt när syskonbarnen är tillsammans med sina föräldrar vid vårt daghem. Vi förstår och respekterar om detta samt vi håller jämlika mot alla barnen och föräldrarna i vår verksamhet. ”

Två- och flerspråkigheten, olikheten och möten med människor med en annan kulturbakgrund uppfattas som en tillgång. Alla som jag har intervjuat, har en positiv inställning till två- och flerspråkighet. Två av fyra barnträdgårdslärare nämner dock att då de använder sig av två inhemska språk på arbetsplatsen, ger en fördel till deras interkulturellt arbete. Alla fyra anser att en tvåspråkig stad med en sedan gammalt känd naturlig hamnverksamhet, ger dem förståelse för mångkulturalism. Integration och inkludering föranleder inga särskilda problem i deras arbete.

Barnträdgårdslärare på daghemmet uppfattar olika språk som en resurs och de poängterar att alla språk är lika viktiga. Barn blir kulturellt präglade i fråga om vilka språk de talar. Detta är oerhört viktigt för barnens självförtroende och identitet, att barnträdgårdslärare på daghemmet synliggör deras språk. När barnträdgårdslärare visar ödmjukhet och respekt inför andra människors sätt att resonera i dessa frågor, stärker även detta barnens identitet.

Barnträdgårdslärare på daghemmet försöker med samarbete sinsemellan bygga trygga och nära relationer till barnen i den vardagliga kontakten samt till föräldrarna genom föräldrasamtal, föräldramöten och samtal i korta vardagliga möten. Föräldrarna erbjuds tolkservice under diskussionstillfällena. Det är av betydelse att föräldrar och barnträdgårdslärare hittar fungerande sätt att kommunicera så att både barnen och föräldrarna kan känna sig trygga.

6.3 Lärandemiljö

Den fysiska miljön på daghemmet avspeglar den kulturella mångfalden. Lokalernas utseende, färger, atmosfären, maten och serveringen har också en betydelse. Barnträdgårdslärare visar intresse och engagemang genom att försöka hitta material om olika kulturer och genom att inreda den fysiska miljön för att synliggöra den kulturella mångfalden. Barnträdgårdslärare har skapat en lärandemiljö med olika artefakter som avspeglar ett interkulturellt arbete på daghemmet. I teoridelens huvudkapitlet 2, centrala begrepp, nämns i underkapitlet 2.2 om småbarnspedagogik, att man bör ordna mångsidig pedagogisk verksamhet med utgångspunkt i barnets lek och kulturtradition samt ge barnet möjligheter till positiva upplevelser av lärande. En barnträdgårdslärare berättar:

” Vi brukar skapa olika temaprojekt om olika kulturer och traditioner. Barnen få göra pyssel, klä på traditionsenliga kläder, prova att baka, sjunga, spela och dansa. Vi har fått Afrika instrument och kläder som gåva. Daghemspersonalen arbetar tillsammans, hittar material, dekorerar på väggen och rummet anpassar till temans innehåll.”

6.3.1 Personalgruppen/avdelningens intresse och behov

Barnträdgårdslärare tycker att det känns viktigt att ta tillvara de olika kulturerna i barngruppen och få in detta område som en naturlig del i verksamheten. En barnträdgårdslärare uttrycker sig på följande sätt:

” Det bli naturligt när bosniska barn har separat mat om maten innehåller griskött. Andra barn i gruppen vet om det och förstå det bra.”

Maträtter är kulturella produkter. I teoridelens huvudkapital 3, interkulturella perspektiv, nämns i underkapitlet 3.5 om ”jag och vår gemenskap”: att utveckla barnens förmåga att förstå mångfalden i närmiljön, i nutid och framtid.

Barnträdgårdslärarna skapar en trygg miljö för lärande med mångsidiga arbetssätt med mångsidiga lärmiljöer, mångprofessionellt samarbete, en systematisk pedagogisk dokumentation och uppföljning, regelbunden utvärdering och utveckling. Detta är viktigt för kontinuerlig utveckling av verksamhetskulturen. En barnträdgårdslärare säger,

”Vi behöver ha möjlighet för livslångt lärande. Därför är det nödvändigt för daghemspersonalen att bl. a. delta regelbundet i fortbildningskurser. ”

Undersökningens resultat belyser att barnträdgårdslärare har en positiv inställning till olika kulturer och språk. Tvåspråkighet är en tillgång för flerspråkighet. Mångsidiga arbetssätt, ett etiskt förhållningssätt och mångsidiga lärandemiljö utgör viktiga komponenter i det interkulturella och två- och flerspråkiga arbetet. Undersökningen har gett goda resultat och visar bl.a. att mångfalden på ett naturligt sätt syns och blir en del av vardagen i den finländska daghemsverksamheten. Det råder knappast någon tvekan om att vi lever i ett allt mer globaliserat mångkulturellt samhälle.

7 Slutdiskussion

Syftet med mitt lärdomsprov var att undersöka och förstå barnträdgårdslärares föreställningar om deras arbete utifrån interkulturella perspektiv inom daghem i ett mångkulturellt samhälle. Frågeställningarna i lärdomsprovet utgick från, två -och flerspråkighet och kulturella utmaningar och vilka föreställningar barnträdgårdslärare har till sitt daghemsarbete som förberedelse för barnens liv i ett mångkulturellt samhälle.

I början av processen av mitt skrivande tyckte jag att det var svårt att få in interkulturella perspektiv och ett mångkulturellt samhälle i en finländsk kontext.

Svenska i Finland är det första obligatoriska främmande språket, vilket i politiken representeras av förekomsten av svenskspråkiga. Grant & Portera (2011) hänvisar till att denna politik är interkulturell, för att den gör det möjligt för barnen att få tillgång till varandras kultur och godkänna båda gruppernas företrädare att forma nationen. (Grant, & Portera, 2011, 101).

Finland har två officiella språk, finska och svenska. Barn som i sin tur är tvåspråkiga har lärt sig det andra språket antingen genom simultan inläring (barnets föräldrar har två olika språk) eller successiv inläring (barn med invandrarbakgrund). Barnen med annat modersmål och kulturell bakgrund, ger daghemmet individuellt språkligt utvecklingsstöd med hjälp av specialbarnträdgårdslärare.

Mångkultur är något som ska avspela sig i daghemmens vardag som ett naturligt och självklart inslag. Det räcker inte att anordna temadagar eller kulturfester för att påminna oss om det mångkulturella samhället, för att sedan glömma det igen. Genom att lyfta fram olikheter så väl som likheter hjälper man barnen att bli *toleranta*. Mångfalden måste på ett naturligt sätt synas i vardagen och bli en del av den (Bozarslan, 2010, 108, 109). Såsom interkulturell kompetens behövs också vardagens situationer i mångkulturella samhällen för barn. (Grant & Portera, 2011, 269).

Verksamhetskulturen utvecklas när daghemspersonalen diskuterar likabehandling, attityder och jämställdhet i arbetsgemenskapen samt funderar över hur attityder i anslutning till exempelvis språk, etnicitet, kön och dess mångfald ska återspeglas.

Barn och föräldrar från andra länder kan känna sig otrygga i mötet med varandra och språksvårigheter kan medverka till denna otrygghet. Barnträdgårdslärare kan på olika sätt exempelvis delge information på flera språk till föräldrar och beställa tolkservice enligt behov. Men det viktigaste är det dagliga mötet när barnen lämnas och hämtas. De dagliga samtalen skapar även förutsättningar för att en förtroendefull relation skapas mellan föräldrar och daghemspersonalen.

För att verksamheten ska präglas av ett interkulturellt förhållningssätt, krävs det att språklig och kulturell mångfald är utgångspunkten i arbetet. Man bör se olikheter som en tillgång, utgår från barnens kunskaper och erfarenheter samt se till att barnen möts av positiva attityder till sitt språk och sin kultur. Vidare krävs det att föräldrarnas kunskaper och erfarenheter tas tillvara, texter, bilder och material som speglar olika kulturer och miljöer används, att man visar ömsesidig respekt och nyfikenhet samt att våga mötas och låta olika åsikter och synsätt berika varandra. (Eckerbrandt & Rosander, 2006). Ett interkulturellt förhållningssätt handlar om en öppenhet mot den mångfald av språk och kulturer som barn och föräldrar representerar, alltså att se på flerspråkighet som en kompetens, en rikedom. (Sollentuna kommun).

En positiv inställning till flerspråkighet innebär en förståelse för att flera språk kan utvecklas parallellt och att tvåspråkighet har positiva effekter på barnens språk- och kunskapsutveckling. I dagens mångkulturella samhälle är flerspråkighet en tillgång för individen och för samhället. (Sollentuna kommun).

När flera språk hörs och olika kulturer får sitt uttryck i daghemmen blir det en del av barnens socialisation till en mångkulturell tillvaro. (Ladberg, 2000, 181). För att kunna skapa en bra interkulturell miljö, krävs det att alla barnträdgårdslärare samverkar och använder sig av en

helhetssyn på barn och föräldrar.

Att bemöta varje barn utifrån dess individuella förutsättningar och att se barnens erfarenheter som en tillgång ställer frågor om hur det mångkulturella samhället ska gestaltas på sin spets. Det innebär också att utveckla barnens lärande och eget kulturskapande samt att överföra ett kulturarv - värden, traditioner, språk, kunskaper - från en generation till nästa. Daghemmens uppdrag är en del av en större samhällelig process att socialisera framtidens medborgare. Daghem har på så sätt betydelse för hur många barn utvecklar en tidig medborgerlig identitet. Ett sådant identitetsskapande förstås som en del av ett uppdrag att skapa tolerans och solidaritet mellan människor, utifrån en syn som betonar kulturers lika värde och ser en språklig och kulturell mångfald som en tillgång. (Lunneblad, 2009, 127, 128).

Jag ville skriva om något som intresserade mig, men samtidigt hade samhällelig aktuell relevans. Sedan måste jag också ta i beaktande att undersökningen måste hålla sig till en viss form för att kvalificeras som lärdomsprov. Jag har många gånger reflekterat över mitt val att göra en omfattande empirisk undersökning som jag slutligen gjorde. Jag tycker att resultatet blev relativt lyckat.

Tvåspråkiga interkulturella arbetssätt på arbetsplatsen och i barngruppen har gett barnträdgårdslärarna förståelse för mångkultur och flerspråkighet i ett mångkulturellt samhälle. Barnträdgårdslärarna är öppna och har lätt att förstå och acceptera att kulturskillnader på ett naturligt sätt syns i vardagen och blir en del av den.

Barnträdgårdslärarna delger information på flera språk till föräldrar och beställa tolkservice enligt behov. Interkulturalism och mångkulturalism har skapat en unik verksamhetskultur i daghemmet. Daghemmet speglar samhället och dess utveckling och förändring.

Daghemmet erbjuder mångsidig och positiv pedagogik med utgångspunkter i barnens lek och kulturtradition, för att lära barnen känna och förstå det mångkulturella samhälle som vi

befinner oss i dag.

Identitetsskapande handlar om samhörighet. Kommunikation, språk och identitet har djupa samband. När barnen talar, kommunicerar de alltid sin tillhörighet. Barnens identitet stärks när daghemmet lyfter fram kulturskillnader och likheter på deras nivå.

Ett fungerande etiskt hållbart samarbete inom daghemspersonalen samt byggande av trygga och nära relationer till barnen och föräldrarna, har stor betydelse för att trygga barnens välmående.

Tvåspråkighet har positiva effekter på barnens språk och kunskapsutveckling och är därmed även en tillgång för flerspråkighet. Att synliggöra två- och flera språk stödjer barnens utveckling i ett mångkulturellt samhälle.

När flera språk hörs och olika kulturer får sitt uttryck i daghemmet blir detta en del av barnens socialisation till en mångkulturell tillvaro.

Undersökningens resultat visar oss: barntädgårdslärarna uppfattar olikheter som en tillgång på arbetsplatsen, detta är deras förställningar att förbereda barnen för sitt liv i ett mångkulturellt samhälle. De arbetar med en positiv inställning till en mångfald av språk och kulturer.

I efterhand ser jag att mina frågeställningar är ganska omfattande. En hel del svar har jag nog fått på mina frågor, ibland väntade och ibland mera oväntade.

Hur borde barntädgårdslärare förhålla sig till arbetet med barn i ett mångkulturellt samhälle? De borde vara flexibla och hålla ögon och öron öppna för vår omvärld så att deras förståelse för invandrarnas bakgrund ökar. Tack vara mediernas rapportering är det idag

lättare än förr att få kunskap om levnadsförhållandena som invandrarna flytt ifrån.

Det är en stor utmaning för barnträdgårdslärare som jobbar med småbarnsfostran nu för tiden att leda och lära barn att förbereda sig för att gå ut och leva självständigt i ett mångkulturellt samhälle.

Arbetet inom daghemmen har blivit mera komplext i dagens mångkulturella samhälle. Att betrakta omvärlden utifrån interkulturella perspektiv innebär, att barnträdgårdslärare bör ha ett öppet och förståelsefullt förhållningssätt till mångkultur.

De bör uppfatta olikheter som en tillgång på arbetsplatsen samt i det mångkulturella samhälle som vi befinner oss i dag, vilket innebär att ha en positiv inställning till en mångfald av språk och kulturer.

Genom att acceptera våra olikheter,

förstå dem och respektera dem,

kan vi upptäcka våra likheter.

Joseph Giordiano

Litteratur

Adamow, G. (2010). *Förskolan i ett mångkulturellt samhälle*. Stockholm: Stockholms Universitet. Ett examensarbete inom utbildningen för didaktik och pedagogiskt arbete. [Online]

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:394528/FULLTEXT01.pdf>
(hämtat 15.12.2016)

Bolic, N.Z., & Karim, M.A. (2015). *Interkulturellt perspektiv i förskolan*. Malmö: Malmö högskola. Ett specialpedagogexamensarbete inom utbildningen för lärande och samhälle & skolutveckling och ledarskap. [Online]

<https://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/19147/Interkulturellt%20perspektiv%20i%20förskolan.pdf?sequence=2> (hämtat 15.12.2016)

Bozarslan, A. (2010). *Möte med mångfald: förskolan som arena för integration*. Stockholm: Liber.

Collste, G., 2010 *Inledning till Etiken*. Lund: Studentlitteratur.

Eliasson, A. (2006). *Kvantitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur.

Ellneby, Y. (2007). *Pedagoger mitt i mångfalden*. Vällingby: Elanders.

Engdahl, I., & Ärlemalm-Hagsér, E. (2015). *Att bli förskollärare: mångfacetterad komplexitet*. Stockholm: Liber.

Eriksson, L & Markström, A-M., (2000). *Den svårfångade socialpedagogiken*. Lund: Studentlitteratur.

FN:s konvention om barnets rättigheter[Online]

<http://lapsiasia.fi/sv/lapsen-oikeudet/> (hämtat 13.12.2016)

Folke - Fichelius, M. (2008). *Förskolans formande. Statlig reglering 1944 – 2008*. Uppsala Studies in Education No 119. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis.

Grant, C.M., & Portera, A. (2011). *Intercultural and Multicultural Education: Enhandning Global interconnnectedness*. New York & London: Routledge.

Hartman, J. (2004) *Vetenskapligt tänkande: Från kunskapsteori till metodteori*. Lund: Studentlitteratur.

Holme, I.M., & Solvang, B.K. (1991). *Forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Kronqvist, K., & Vidén-Magnusson, L. (2010). *En skola för alla – inkludering*. Linneuniversitetet. Ett rapportarbete inom utbildningen för pedagogik med inriktning mot Specialpedagogik. [Online]

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:323223/FULLTEXT01.pdf>

(hämtat 03.04.2018).

Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Ladberg, G. (2000). *Skolans språk och barnets*. Lund: Studentlitteratur.

Lahdenperä, P. (Red.). (2004). *Interkulturell pedagogik i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Lindö, R. (2009). *Det tidiga språkbudet*. Lund: Studentlitteratur.

Lunneblad, J. (2009). *Den mångkulturella förskolan*. Lund: Studentlitteratur.

Molin, M, Gustavsson, A, & Hermansson, H-E., 2010. *Meningsskapande och delaktighet- om vår tids socialpedagogik* Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB.

Patel, R., & Davidsson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Patel, R., & Davidson, B. (2012). *Forsknings-metodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur.

Riksomfattande etiska delegationen inom social- och hälsovården ETENE. (2014). *Barn- och ungdomsetik inom social-och hälsovården*. ETENE-publikationer 42. Helsingfors: Social- och hälsovårdsministeriet. [Online]

<http://etene.fi/documents/1429646/1571620/Publikation+42+Barn-+och+ungdomsetik+inom+social-+och+hälsovården%2C+2014.pdf/9fd0bb78-4e25-4ec3-be43-bd6199c0e3ea>
(hämtat 13.12.2016)

Sollentuna kommun: barn – och utbildningskontoret. (2016). *Vad är interkulturellt förhållningssätt*. [Online]
<https://sites.google.com/a/edu.sollentuna.se/spraakstimulans-i-foerskolan/beskrivning-1/vad-aer-interkulturellt-foerhaallningssaett> (hämtat 24.10.2016).

Stier, J. (2009). *Kulturmöten: en introduktion till interkulturella studier*. Lund:

Studentlitteratur.

Utbildningsstyrelsen. (2016). *Grunderna för planen för småbarnspedagogik*

Föreskrifter och anvisningar 2016:17. Tammerfors. [Online]

http://www.oph.fi/download/179348_grunderna_for_planen_for_smabarnspedagogik_2016.pdf (hämtat 13.12.2016)

Bilaga: Intervjufrågor till barnträdgårdslärare

1. Hur länge har du jobbat på daghemmet?
2. Vad är din uppfattning om daghemmets arbete med två- och flerspråkighet och hur arbetar ni med det?
3. Hur kan du som barnträdgårdslärare förbereda barnen för ett liv i ett mångkulturellt samhälle, och hur gör ni?
4. Hur arbetar du som barnträdgårdslärare med kulturella utmaningar?
  - Hur tänker ni kring hur barn blir tilldelade identiteter på daghemmet?
  - Hur har ni utformat och anpassat miljön för att tillgodose alla barns förutsättningar utifrån barnens olika kulturer?
  - Hur arbetar ni med att belysa barns likheter och olikheter i barngruppen?
  - Hur bemöter ni föräldrar med en annan kulturbakgrund i vardagen?

- Hur arbetar ni för att försöka nå ut till föräldrarna, så att dessa förstår daghemmets innehåll?
- Vad har ni för hjälpmedel för att kontakta barnens föräldrar med annat modersmål än svenska eller finska?